

Het kaartspel Boekenpraat

Met het kaartspel Boekenpraat praten de leerlingen klassikaal, met de leerkracht of onderling over een boek dat ze hebben gelezen. Op elk kaartje staat één hoofdvraag en op sommige kaartjes staan ook vervolgvragen.

Doel

De leerlingen werken aan hun mondelinge taalvaardigheid en leesmotivatie door hun kennis en mening over boeken met elkaar te delen.

Voor wie?

Het kaartspel is ontwikkeld voor de leerlingen van groep 3, 4 en 5. Je kunt de kaartjes ook naar eigen inzicht inzetten in groep 6 en hoger.

Let erop dat de leerlingen eerst onder begeleiding van de leerkracht moeten oefenen met het kaartspel voordat ze hiermee in groepjes of zelfstandig kunnen werken.

We raden aan dat je klassikaal begint met de kaartjes. Als leerkracht model je hoe je de vraag beantwoordt en vraag je de leerlingen om geleidelijk aan steeds vaker zelf antwoord te geven. Aan het begin zal dit voor veel leerlingen nog lastig zijn, maar door veel te oefenen zullen ze de kaartjes steeds zelfstandiger kunnen gebruiken. Houd wel in gedachten dat je als leerkracht altijd even rondloopt, meeluistert en feedback geeft waar nodig.

Mondelinge taalvaardigheid

Om goed te leren lezen, is het van belang om de bredere taalvaardigheid te betrekken. Uit onderzoek weten we namelijk dat mondelinge taal en leesvaardigheid elkaar versterken. Samen napraten over teksten zet leerlingen aan het denken, stimuleert hun taal- en woordenschatontwikkeling en zorgt ervoor dat zij tot beter tekstbegrip komen. Daarnaast kan het sociale element van samen over boeken praten ook een positief effect hebben op de leesmotivatie.

Technisch leesniveau

Alle vragen op de kaartjes zijn geschreven op het technisch leesniveau van eind groep 3/ begin groep 4.

Drie soorten kaarten

Er zijn drie soorten kaarten, oplopend op denkniveau. De kaartjes zijn te herkennen aan de verschillende kleuren.

Groene kaartjes	Denkniveau 1
Blaue kaartjes	Denkniveau 2
Rode kaartjes	Denkniveau 3

Zie het hoofdstuk 'Niveaus en voorwaarden' op pagina 4-5 voor de volledige uitleg bij de niveaus.

Zie pagina 6-10 voor alle vragen die op de verschillende kaartjes staan.

Planning en werkvormen

Als leerkracht bepaal je zelf wanneer en hoe lang je een vragenkaartje inzet. Zorg er wel voor dat deze tijd nooit ten koste gaat van de tijd die staat voor de leesles.

Neem na afloop altijd een paar minuten de tijd om na te bespreken. Hoe is het gegaan? Wie had er een heel leuke vraag, of een bijzonder antwoord?

De kaartjes zijn op veel verschillende manieren in te zetten. Enkele voorbeelden zijn:

Klassikaal

De leerlingen praten met begeleiding van de leerkracht over een boek. Dit kan een boek zijn dat iedereen kent (omdat het bijvoorbeeld is voorgelezen), of je vraagt leerlingen iets te vertellen over een boek dat ze zelf hebben gelezen.

Je kunt dit bijvoorbeeld doen tijdens een kringgesprek over boeken, of zo nu en dan als afsluiting van het vrij lezen.

In tweetallen of kleine groepjes

De leerlingen praten zelfstandig of met begeleiding van de leerkracht over een boek. De leerlingen kunnen praten over hetzelfde boek of allebei over een ander gelezen boek. Je kunt dit in circuitvorm doen, waarbij je bijvoorbeeld 5 keer 3 minuten aanhoudt.

Met een tutor

De leerlingen praten samen met een oudere, meer gevorderde lezer over het boek, bijvoorbeeld een leerling uit een hogere groep.

Tijdens een boekbespreking

Je kunt na afloop van een boekbespreking een kaartje trekken om een vraag aan de leerling te stellen.

Individueel

De leerling geeft schriftelijk antwoord op de vraag op een kaartje, of bereidt het antwoord voor waarna het mondeling wordt nabesproken.

Niveaus en voorwaarden

Voor elk van de drie kaartsoorten kun je in de tabel zien welke vaardigheden, concepten en begrippen nodig zijn om (zelfstandig) aan de slag te gaan met het kaartspel. Hiervan is in ieder geval een basisbegrip of -vaardigheid nodig. Door middel van het kaartspel oefenen de leerlingen hiermee en ontwikkelen ze zich steeds verder.

De gevraagde vaardigheden, concepten en begrippen op de kaarten zijn oplopend. Een leerling moet de vaardigheden van de groene kaartjes (enigszins) beheersen, voor hij of zij naar de blauwe kaartjes kleur gaat. Een leerling die met de rode kaarten verder gaat, moet de vaardigheden voor de groene en de blauwe kaarten beheersen.

Als het technisch leesniveau van een leerling te laag is om de vragen op de kaartjes te lezen maar de vaardigheden wel al beheerst, kun je lezers met verschillende leesniveaus aan elkaar koppelen. Zo is er altijd één leerling die de vragen op de kaartjes voor kan lezen.

Kleur Sociale en mondelinge vaardigheden

	Luisteren naar instructie.
	Voorlezen van een vraag.
	Een beknopte mening kunnen geven (bijvoorbeeld: ik vond het leuk, spannend of mooi).
	Luisteren naar een ander.
	Eigen kennis, mening of gevoel uitdrukken in woorden.
	Een boek kunnen aanraden op basis van de eigen leeservaring.
	Eigen mening vergelijken met die van een ander.
	Zich kunnen verplaatsen in een personage.
	Feedback kunnen geven op basis van informatie in het boek.
	Onderscheiden fantasie en werkelijkheid.
	Conclusies trekken.

De volgende begrippen en concepten met betrekking tot boeken komen aan bod, waar de leerlingen een (basaal) begrip van zouden moeten hebben.

Kleur	Concepten en begrippen m.b.t. boeken die duidelijk moeten zijn
	Een boek gaat ergens over.
	Een boek gaat vaak over iemand (een mens of een dier).
	Een boek heeft een titel.
	Een boek is geschreven door een schrijver.
	Een boek heeft een voorkant.
	Er bestaan verschillende soorten boeken (ten minste: spannend, grappig, mooi).
	Er bestaan verschillende soorten gevoelens (ten minste: blij, verdrietig, boos en bang) die een boek kan oproepen.
	Je kunt een boek heel leuk vinden, een beetje leuk of niet zo leuk.
	Een boek heeft een begin en een einde.
	Je kunt een boek dat je heel leuk vindt, aanraden aan iemand anders.
	Een boek heeft één of meerdere hoofdpersonen, met bepaalde kenmerken (uiterlijk en innerlijk).
	Een boek heeft een begin, midden en einde.
	Een boek speelt zich af op een of meerdere plekken.
	In een boek kan een probleem en een oplossing voorkomen.
	Je kunt iets leren van een boek.
	Een boek kan lijken op andere boeken, of juist niet.
	De voorkant van een boek heet omslag of kaft.
	Een boek kan plaatjes hebben die je mooi of minder mooi kunt vinden, en die je goed of minder goed bij het boek kunt vinden passen.
	Een boek kan een deel zijn van een serie (bijvoorbeeld <i>Koen Kampioen</i>).
	Een personage heeft eigenschappen die je leuk of juist niet leuk kunt vinden en waar je je in kunt herkennen of juist niet.
	Een boek speelt zich af in een bepaalde tijd.
	Een boek kan realistisch zijn, of juist niet.
	De inhoud van een boek is niet geschikt voor alle leerlingen, want je moet bepaalde dingen kunnen of weten om het te begrijpen.
	Een boek kan je verrassen.

Vragen per niveau

Vragen niveau 1

Onderstaande vragen staan op de groene kaartjes.

1. Over wie gaat het boek?
2. Waar gaat het boek over?
Wat gebeurt er aan het begin van het boek?
En wat gebeurt er aan het eind van het boek?
3. Wat voor soort boek is dit?
(Bijvoorbeeld grappig, spannend of mooi.)
4. Wat vind je van dit boek?
Heel leuk, een beetje leuk of niet zo leuk?
5. Waarom wilde je dit boek lezen?
6. Hoe voelde je je door het boek?
(Bijvoorbeeld blij, boos, bang of verdrietig.)
7. Wat is de titel van het boek?
Wat vind je van die titel?
8. Wie is de schrijver van het boek?
9. Wat staat er op de voorkant van het boek?
Wat vind je van de voorkant?

Vragen niveau 2

Onderstaande vragen staan op de blauwe kaartjes.

Vraag 1 tot en met 9 komen ook voor op de groene kaartjes.

Bij sommige vragen is de formulering hier op een hoger niveau.

Vraag 10 tot en met 22 komen niet voor op de groene kaartjes.

1. Wie is de hoofdpersoon in dit boek?
2. Waar gaat het boek over?
Wat gebeurt er aan het begin, in het midden en aan het eind?
3. Wat voor soort boek is dit?
(Bijvoorbeeld grappig, spannend of mooi.)
4. Wat vind je van dit boek?
Heel leuk, een beetje leuk of niet zo leuk?
5. Waarom heb je dit boek gekozen om te lezen?
6. Hoe voelde je je door het boek?
(Bijvoorbeeld blij, boos, bang of verdrietig.)
7. Wat is de titel van het boek?
Wat vind je van die titel?
8. Wie is de schrijver van het boek?
Ken je nog meer boeken van deze schrijver?
9. Wat staat er op de voorkant van het boek?
Wat vind je van de voorkant?

10. Wat staat er op de voorkant van het boek?
Kun je aan de voorkant zien waar het verhaal over gaat?
11. Wat vind je van de plaatjes in dit boek?
Passen ze goed bij het boek?
Waarom wel of niet?
12. Zou de juf of meester dit boek ook moeten lezen?
Waarom wel of niet?
13. Wie zou dit boek ook moeten lezen?
Waarom?
14. Zou je dit boek aanraden aan andere mensen?
Waarom wel of niet?
15. Op welke plek speelt het boek zich af?
Waar merk je dat aan?
16. Gaat er iets mis in dit boek?
Hoe wordt dat weer opgelost?
17. Op welk ander boek lijkt dit boek?
Waarom vind je dat?
18. Wat voor soort iemand is de hoofdpersoon?
(Bijvoorbeeld lief, stoer, druk of verlegen.)

19. Hoe oud denk je dat de hoofdpersoon is?
Waarom denk je dat?
20. Hoe ziet de hoofdpersoon eruit?
21. Gebeurt er iets in het boek dat jij ook wilt doen?
Wat dan?
22. Wat heb je geleerd van dit boek?

Vragen niveau 3

Onderstaande vragen staan op de rode kaartjes.

Vraag 1 tot en met 9 komt ook voor op de groene kaartjes.

Vraag 10 tot en met 22 komt ook voor op de blauwe kaartjes.

Bij sommige vragen is de formulering hier op een hoger niveau.

Vraag 23 tot en met 37 komen niet voor op de groene en blauwe kaartjes.

1. **Wie is de hoofdpersoon in dit boek?**
Waar merk je dat aan?
2. **Waar gaat het boek over?**
Wat gebeurt er aan het begin, in het midden en aan het eind?
3. **Wat voor soort boek is dit?**
(Bijvoorbeeld grappig, spannend of mooi.)
4. **Wat vind je van dit boek?**
Geef een cijfer tussen de 1 (laagst) en 10 (hoogst).
5. **Waarom heb je dit boek gekozen om te lezen?**
6. **Hoe voelde je je door het boek?**
(Bijvoorbeeld blij, boos, bang of verdrietig.)
Hoe denk je dat dat kwam?
7. **Wat is de titel van het boek?**
Wat vind je van die titel?
Bedenk zelf een titel die je ook bij het boek vindt passen.
8. **Wie is de schrijver van het boek?**
Zou je nog meer boeken van deze schrijver willen lezen?
9. **Wat staat er op de voorkant van het boek?**
Wat vind je van de voorkant?
10. **Wat staat er op de voorkant van het boek?**
Kun je aan de voorkant zien waar het verhaal over gaat?
11. **Wat vind je van de plaatjes in dit boek?**
Passen ze goed bij het boek?
Waarom wel of niet?
12. **Zou de juf of meester dit boek ook moeten lezen?**
Waarom wel of niet?
13. **Wie zou dit boek ook moeten lezen?**
Waarom?
14. **Zou je dit boek aanraden aan andere mensen?**
Waarom wel of niet?
15. **Op welke plek speelt het boek zich af?**
Waar merk je dat aan?
16. **Gaat er iets mis in dit boek?**
Hoe wordt dat weer opgelost?

17. Op welk ander boek lijkt dit boek?
Waarom vind je dat?
18. Wat voor soort iemand is de hoofdpersoon?
(Bijvoorbeeld lief, stoer, druk of verlegen.)
19. Hoe oud denk je dat de hoofdpersoon is?
Waarom denk je dat?
20. Hoe ziet de hoofdpersoon eruit?
21. Gebeurt er iets in het boek dat jij ook wilt doen?
Wat dan?
22. Wat heb je geleerd van dit boek?

23. Kan het verhaal in dit boek ook in het echt gebeuren?
Waarom denk je dat?
24. Maakt dit boek deel uit van een serie?
Waarom denk je dat?
25. Stel dat je een vervolg op dit boek zou schrijven, waar zou dat dan over gaan?
26. In welke tijd speelt het boek zich af?
(Vroeger, nu of in de toekomst?)
Waar merk je dat aan?
27. Zou jij de hoofdpersoon willen zijn?
Waarom wel of niet?
28. Wat had jij anders gedaan dan de hoofdpersoon?
Waarom?
29. Met wie in dit boek zou je vrienden willen zijn?
Waarom?
30. Wie in dit boek vind je (een beetje) stom?
Waarom vind je dat?
31. Wie in het boek lijkt het meest op jou?
Waarom vind je dat?
32. Wat zou er beter kunnen aan dit boek?
Geef een tip aan de schrijver.
33. Wat heeft je verrast in het boek?
Waarom heeft dat je verrast?
34. Hoe denk je dat de schrijver op het idee voor dit boek gekomen is?
35. Zou je dit boek kunnen voorlezen aan de kleuters?
Waarom denk je dat?